

Helli Karimus

Elämää mustalaisten lastenkodissa

muistoja lapsuudestani

Elämää mustalaisten lastenkodissa

Helli Karimus

Elämää
mustalaisten
lastenkodissa

Elämää mustalaisten lastenkodissa

© 2020 Helli Karimus

Julkaisija Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: Books on Demand, Norderstedt, Saksa

Julkaisuvuosi 2020

Tekijä: Helli Karimus

ISBN 978-952-80-2197-1

1. luku

Veljeni ja minä sekä siskoni jouduimme lastenkotiin Päiväkumpuun. Myös kolme siskoani joutui Kotimäkeen. Meidät pestiin ja puettiin uusiin vaatteisiin heti tultuamme. Oli järkytys joutua eroon isästä ja äidistä. Kun jouduimme lastenkotiin, laitoin kaiken rakkauteni siskooni Helenaan ja mollamaijaan. Lastenkodin johtaja oli miellyttävä ja lauloi minulle laulua. Niin sain kahdentoista aikaan nukuttua, ankeaa oli ja ikävä äitiä. Mutta suruni oli mykkä. Siskoni oli säästänyt minulle mollamaijan, joka oli rakas minulle, niin kuin siskonikin.

Muistan pikkuveljeni, jolla oli ihan äidin silmät. Hän oli kolmevuotias, kolme vuotta minua nuorempi. Rakastin Helena, vanhinta siskoani, yli kaiken ja laitoin kaiken rakkauteni häneen ja mollamaijaan. Muistan kuinka sydämeni täyttyi hellyydestä siskoani kohtaan. Vieläkin muistan häntä, vaikka hän on kuollut. Kaikki lapset ovat kuolleet hyvin aikaisin. Mistäköhän johtuu, oma ennusteenikaan ei ole pitkä kaiken todennäköisyyden mukaan.

Muistan kevään erityisen herkästi, kun pääskyset tekivät pesää huoneeni ulkoseinän katossa, räystäisiin.

Talo, johon jouduimme, oli iso vanha keltainen pappila, jossa oli isot pilarit ja paljon tilaa ja huoneita.

Sitten löysin ulkoa kevään esikon kuusen juurelta ja olin onnellinen, koska samanlaisen löydön tein aikaisemmin kotonakin, kun olin siellä isän ja äidin luona. Nyt tämä paikka sai olla sijaishoti, lastenkoti, koska äiti joutui reumaparantolaan eikä kyennyt hoitamaan meitä. Ja isä joutui linnaan, mistä saimme kuulla lastenkodissa sellaisia nimityksiä kuin palttoo palttoo, terävä leipäveitsi. Olimme peloissamme ja ymmällämme tilanteista, jotka johtivat haukkumiseen. Olimme kauhuissamme emmekä tienneet, mitä kiusaajat tahtoivat. Isommat pojat, joita ikävyyydet aina seurasivat, ottivat rajusti yhteen vanhimman siskoni kanssa, joka oli sinisilmäinen ja valkotukkainen.

2. luku

Pojat haukkuivat siskoani lehmäksi ja minua pikkuvasikaksi. Siskoni oli laiha niin, että luut näkyivät, kun minä olin pulska. Ja tumma kaiken lisäksi. Talkkari hakkasi Helenaa remmillä. Puolustuskyvyttöä tyttöä. Minulle talkkari oli mielin kielin. Olin todella katkera jostain syystä. Helena sai remmiä talkkarilta, ensin isältään. En ymmärtänyt syytä, oliko sitä ollenkaan? Läpi elämänsä hän koki huonoa kohtelua. Siskoni oli tuolloin 12-vuotias. Minä olin kuusivuotias.

Sitten erään kerran pikkuveljeni, joka oli kolmevuotias, suljettiin pimeään pannuhuoneeseen varmaan päiväksi. Olin oven takana ja koputin paksun panssarioven läpi. Koetin jutella, ettei hänellä olisi niin paha olla. Me saimme selkäämme harva se päivä. En muista miksi. Ei kun pylly paljaaksi vaan, ja vitsaa tuli.

Niin olin jo iso tyttö, kun radiosta tuli, ettei lasta saanut rangaista ruumiillisesti. Justiin kun olin saamassa selkään, se loppui siihen, selkään antaminen.

Ihan pienestä pitäen jouduin kattamaan ja kuivaamaan astiat, alle kymmenvuotiaana. Olihan se raskasta varsinkin kuumeessa. Olihan meillä puuhaa: huoneen siivousta, yleisten paikkojen siivousta, mikä on toisaalta ihan hyvä asia. Oli ruo-

kailut yhdessä ja sauna, missä pestiin pienempiä lapsia, me isommat lapset.

Minulla oli tyttökaverikin, Hula nimeltään, laiha kaunotar. Olimme saman ikäisiä, mutta painoin 20 kiloa enemmän. Olin aloittanut koulut, ja ennen koulua jouduimme kitkemään jättipitkiä pellon sarkoja. Olin alle kouluikäinen, kun kitkin. Ja halusin uimaan, minne pääsimmekin sitten.

Oli hyviäkin muistoja, kuten se, kun vuonna 57 tv:stä tuli latinalaisia tansseja, joita katsoin myöhään, aina mahallani muutaman metrin päässä tv:stä. Siihen aikaan tuli tv:stä Tammelat, Tarvajärvi ja pelleohjelma, sirkusohjelmaa. Aika paljon kaikenlaista.

Olin noin kahdeksanvuotias, kun olohuone muuttui minun mestaksi, jumppasaliksi. Olin innostunut sirkuksesta. Harjoiteltiin käsilläseisontaa ja kärrynpyörää sekä kuperkeikkaa. Joku nousi minun käsilleni seisomaan, jaloille nousi toinen. Olin jalat ruorina, ja siitä toinen lapsi teki kiepin. Se oli mielenkiintoista aina turvallisuuden rajoissa.

3. luku

Niin kauan kuin muistan, oltiin kielteisiä meidän alkupe-
räämme kohtaan. Siitä ei tiedetty paljon mitään, niin kuin ny-
kyään tiedetään enemmän informoinnin ansiosta. Oltiin suo-
malaisia niin kuin muutkin olivat ympäristössämme. Taka-
alalla oli painamassa mustalaisuus, joka oli taakka heidän mie-
lestään, lopulta meidän lastenkin: taakka, josta piti luopua ja
voi luopua. Olimme muutenkin häpeäpilkkuja, koska olimme
mustalaisia. Meidän tuli sopeutua valtaväestön tapoihin ja
kaikkeen muuhun.

Äitini ja isoäitini olivat lukeneet kampaajaksi, ja kuulos-
taa keksityltä, mutta totta se on: kävin mummin kampaamossa
yhdeksänvuotiaana, ja diplomit olivat hänen nimellään seinäl-
lä. Hän kävi leikkaamassa meidän lasten tukat Päiväkummus-
sa. Oli hyvä, mitä paremmin sopeutui suomalaisuuteen –
mummini oli esimerkki siitä.

Äidillääni oli lapset ja paha reuma. Mikään ei pysynyt kä-
sissä.

Aikaisemmin minulla oli pitkä tukka, joka oli jo leikattu
korvan taakse saakka.

Niin siitä suomalaisuudesta: meitä yhdenvertaistettiin
suomalaisiin lapsiin, mistä saimme olla kiitollisia, mitään

omaa ei saanut olla. Mutta sisimmässämme tiesimme, että olimme mustalaisia eli romaneja. Pyrittiin uskomaan, että suku ei ole tärkeä. Loppujen lopuksi moni kielsi mielessään ja muille, ettei ollut muuta kun suomalainen. Niin minä teen yhäkin, 67-vuotiaana. Toki olen tullut lähemmäksi omia sukujuuria ja mustalaisuutta, se on kuin ylimääräinen mauste ruuassa. Suomalaisuus saippua pestessä ja romanius mitä pesusta jää. Tosin on hyvä olla pesun jälkeen romani, ruskeine ihoineeni.

Mustalaisuudessa oli hyviä sääntöjä, jotka ovat lisänä suomalaissääntöjen kanssa. Jotenkin se tuli suomalaisten taitojen mukana, uusi kulttuuri, joka sitten näkyi kasvatuksessa, kun mustalaisuutta kitkettiin pois, mitä vieläkin teen, hyvin vähän tunnen itseni romaniksi. Enimmäkseen suomalaiseksi romaniksi, niin kuin asia onkin.

Mutta meitä opetettiin häpeämään lähtökohtiamme, kun päinvastoin pitäisi olla ylpeä juuristaan. Niin kuitenkin uskottiin, että oli häpeä mustalaisuutta kantaa, sitä ei pidä kantaa. Kaikki sellainen on häpeää, jonka tunnemme vanhanakin, me lastenkodin lapset. Läpi vuosien ei tiedä, missä mennään, romanikulttuurissa vai suomalaisuudessa. Varmaan molemmissa.

Suomalaisuus nähtiin ylpeyden aiheena, mitä se ei aina suinkaan ole. Molemmissa kulttuureissa on rikollisia, hyviä ja huonoja ihmisiä. Ei voi erotella kulttuureita, kumpi on parempi. Mutta ollaan kyllä ylpeitä suomalaisuudesta, en ihmettele asenteita 50–60-luvuilla. Vielä kun kautta aikojen on sorrettu ja vuosisatoja sorrettu mustalaisia, aina kuolemaan saakka, yhteen aikaan sai tappaa mustalaisen ja sai vielä valtiolta korva-

Tässä kirjassa käyn läpi lapsuuden muistojani

kirjassa sattuu yhtä sun toista kirja on
omaelämäkerrannollinen

68sivua jossa käydään läpi kipeitäkin muistoja

toivon lukijoita varsinkin niistä jotka olivat kanssani
samassa

lastenkodissa muistan heitä yhä vaikka tuosta ajasta on
50- vuotta

BoDTM
BOOKS on DEMAND

www.bod.fi